



เพื่อให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้กำลังพล ทอ. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

พระธาตุและพระบรมสารีริกธาตุกับคนไทย

คำว่า “พระธาตุ” มีความหมายเหมือนกับคำว่า “ธาตุ” แต่มีข้อพิเศษออกไปก็คือเป็นส่วนต่าง ๆ ของร่างกายคนที่บรรลุธรรม มีจิตใจบริสุทธิ์หมดกิเลสเป็นพระอรหันต์ซึ่งเหลือจากการถูกเผา บางทีเรียกว่า “พระอรหันตธาตุ” พระสาวก สาวิกาของพระพุทธเจ้า (หมายรวมถึง พระปัจเจกพุทธเจ้า และอุบาสก อุบาสิกาผู้เป็นอรหันต์ด้วย)

คำว่า “พระบรมสารีริกธาตุ” หมายถึงกระดูกของพระพุทธเจ้า ประเพณีนิยมในพระพุทธศาสนาไม่ว่าจะในยุคของพระพุทธเจ้าองค์ไหน นับตั้งแต่พระพุทธเจ้าพระนามว่าที่ปังกร มาจนถึงพระพุทธเจ้าพระนามว่าโคตม การเก็บกระดูก (อัฐิ หรือเป็นกระดูกของคนบริสุทธิ์ก็นิยมเรียกว่า พระธาตุบ้าง พระสารีริกธาตุบ้าง พระบรมสารีริกธาตุบ้าง) ไว้บูชาสักการะ ปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไป เพราะฉะนั้น ก็จะมีข้อความในคัมภีร์กล่าวถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นเครื่องระลึกถึงพระพุทธเจ้าที่ปรินิพพานไปแล้ว ๔ อย่าง คือ

(๑) ธาตุเจดีย์ คือ พระบรมสารีริกธาตุ

(๒) บริโภคเจดีย์ คือ สังฆเวชนียสถาน ๔ ตำบล

(๓) ธรรมเจดีย์ คือ จารึกข้อพระธรรม

(๔) อุเทสิกเจดีย์ คือ พระพุทธรูป ธรรมจักร รอยพระพุทธบาท พระแท่นวัชรอาสน์ หรือสัญลักษณ์แทนพระพุทธเจ้า

หลังจากที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงปรินิพพานแล้ว โทณพราหมณ์ได้แจกจ่ายพระบรมสารีริกธาตุรวมทั้งสิ้น ๑๐ แห่ง คือ

(๑) กษัตริย์ลิจฉวี ทรงสร้างที่เมืองเวสาลี

(๒) กษัตริย์ศากยะ ทรงสร้างที่เมืองกบิลพัสดุ์

(๓) กษัตริย์ถูลิยะ ทรงสร้างที่เมืองอัลลกะปะ

(๔) กษัตริย์โกลิยะ ทรงสร้างที่เมืองรามคาม

(๕) มหาพราหมณ์ สร้างที่เมืองเวฐฐูที่ปะกะ

(๖) กษัตริย์มัลละเมืองปาวา สร้างที่เมืองปาวา

(๗) พระเจ้าอชาตศัตรู ทรงสร้างที่เมืองราชคฤห์

(๘) มัลลกษัตริย์ ทรงสร้างที่เมืองกุสินารา

(๙) กษัตริย์เมืองโมริยะะ ทรงสร้างที่เมืองปิณฑลวัน

(๑๐) โทณพราหมณ์ สร้าง ที่เมืองกุสินารา

เมื่อกษัตริย์ และเจ้าผู้ครองนคร ได้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุไปประดิษฐานในเจดีย์ ณ เมืองของตนแล้ว พระมหากัสสปะเห็นว่าในอนาคต คนจะไม่เอาใจใส่บูชาสักการะ เป็นเหตุให้พระบรมสารีริกธาตุหายไป ไม่ปรากฏให้คนเห็น และจะทำให้ชาวโลกไม่ได้รับประโยชน์เกื้อกูล พระมหากัสสปะได้ถวายคำแนะนำ แต่พระเจ้าอชาตศัตรู

ให้ประกอบพิธี “ธาตุนิทาน” คือการฝังพระธาตุ ตำนานบอกว่า ใน พ.ศ. ๘ พระมหากัสสปะ ใช้อิทธิฤทธิ์อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุจากเมืองต่าง ๆ (ยกเว้นจากเมืองรามคาม) มายังเมืองกรุงราชคฤห์ โดยที่กษัตริย์เจ้าครองนครไม่ทราบ

พระเจ้าอชาตศัตรูทรงมีพระบัญชาให้ขุดหลุมลึก ๘๐ ศอก ด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ ของกรุงราชคฤห์ เอาแผ่นโลหะปูข้างล่าง สร้างเรือนขนาดเล็กด้วยทองแดง บรรจุพระบรมสารีริกธาตุลงในกล่องไม้จันทน์เหลืองซ้อนกัน ๘ ชั้นแล้วบรรจุลงในสตูปไม้จันทน์เหลืองซ้อนกัน ๘ ชั้น แล้วบรรจุลงในกล่องงา ๘ ชั้น บรรจุซ้อนลงในสตูปงา ๘ ชั้น บรรจุลงในกล่องแก้ว ๘ ชั้น บรรจุซ้อนลงในสตูปแก้ว ๘ บรรจุลงในกล่องทองคำ ๘ ชั้น บรรจุซ้อนลงในสตูปทองคำ ๘ ชั้น บรรจุลงในกล่องเงิน ๘ บรรจุซ้อนลงในสตูปเงิน ๘ ชั้น บรรจุลงในกล่องแก้วมณี ๘ บรรจุซ้อนลงในสตูปแก้วมณี ๘ ชั้น บรรจุลงในกล่องแก้วแดง ๘ บรรจุซ้อนลงในสตูปแก้วแดง ๘ ชั้น บรรจุลงในกล่องแก้วลาย ๘ ชั้น บรรจุซ้อนลงในสตูปแก้วลาย ๘ ชั้น บรรจุลงในกล่องแก้วผลึก ๘ ชั้น บรรจุซ้อนลงในสตูปแก้วผลึก ๘ ชั้น สตูปแก้วผลึกนี้จะเป็นสตูปชั้นนอก มีการจารึกข้อความไว้ว่า “ในข้างหน้าโน้น เมื่อใด ปิยทาสกุมารได้เสวยราชย์ เป็นพระเจ้าอโศกธรรมราชา เมื่อนั้น พระองค์จักกระทำพระบรมธาตุเหล่านี้ให้แพร่หลาย”^๑



จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
คณอก.จัดกิจกรรมส่งเสริมให้กำลังพลของ ทอ.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

^๑ อ่านเพิ่มเติมใน พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.(พระมหาสมจินต์ สมมาปณฺโญ), “พระธาตุและพระบรมสารีริกธาตุกับคนไทย”, ในบทความวิชาการ,๒๕๔๐.